

автора з Богом є своєрідним лейтмотивом поетичної творчості Шевченка. Антиномічність поглядів митця концентруються навколо причин страждання та зла, чому Бог допускає нещастя та не оберігає добрих людей. Варто звернути увагу студентів, що осмислюючи цю проблему, Шевченко звертається не до міфологічного мислення, а до християнського ідеалу. У цьому плані показовою є інтерпретація «Москалевої криниці» здійснена Л.Плющем [5]. Міфотворчість Шевченка в цьому плані тяжіє до філософського універсалізму, як і європейські романтики того часу вона пов'язана з християнською містиккою. Осмислення цього явища поглибить розуміння студентами естетики українського романтизму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барабаш Ю. Тарас Шевченко: імператив України. Історіо- й націософська парадигма. Київ: Києво-Могилянська академія, 2004. 181 с.
2. Грабович Г. Шевченко як міфотворець: семантика символів у творчості поета. Київ: Рад. письменник, 1991. 253 с.
3. Мейзерська Т. С. Проблема індивідуальної міфології: міфотворчість Т.Шевченка. О.: Астропринт, 1997. 128 с.
4. Наливайко Д. Історія і міфологія у Шевченка (у контексті європейського романтизму) Тарас Шевченко і європейська культура. Збірник праць 33 наукової шевченківської конференції. Київ; Черкаси, 2000.
5. Плющ Л. Екзод Тараса Шевченка: навколо Москалевої криниці. Київ: Факт, 2001. 384 с.

Черниш Наталія Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
кафедра української і зарубіжної літератури та
методики навчання
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ, ЯКІ СПРЯМОВАНІ НА РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ

У кожної дитини є природний потяг до творчості, вчителю-філологу слід звернути увагу на творчі здібності учнів, сприяти їх розвитку. На уроках української літератури школярів можна захопити різними видами літературної

творчої діяльності – поетичною, літературно-критичною, перекладацькою та виконавчою. В учнів з'являється нахил до написання перших поезій, нарисів, прагнення виступати перед аудиторією, перекладати вірші. Учитель повинен систематично стимулювати та допомагати розвивати літературні здібності школярів. В. Сухомлинський слушно сказав, що через творчість розвивається та виражається індивідуальність кожної дитини. Педагог має враховувати індивідуальні здібності всіх учнів, застосовувати диференційний підхід до них, забезпечувати умови для розвитку природних задатків кожної дитини. Саме таке навчання створює умови для всебічного розвитку творчих здібностей школярів.

Поетичні здібності розвиваються завдяки творчим завданням, які формулює вчитель. Як засіб для представлення завдань учителям і їх вирішення школярем доцільно використовувати комп'ютер. З використанням комп'ютерної техніки або без неї можна використовувати такі прийоми навчання, спрямовані на розвиток поетичних здібностей учнів.

Приєм «Склади вірш». На екрані учні бачать слова, що римуються. Вони повинні скласти вірш за поданими римами.

... квіточка

... водою

... ниточка

... вербою.

Приєм «Підбери рими». На моніторі з'являється стовпчик слів. До кожного з них учень повинен підібрати якомога більше рим.

Річка –

Сніг –

Ліс –

Сміється – .

Школярам, які вдало та швидко навчаються придумувати рими, буде легше писати власні вірші. Приєм «Підбери рими» розвиває поетичні здібності учнів, а також стає місточком у поетичну лабораторію майстрів, адже вчитель

пояснить вихованцям різницю між граматичною і неграматичною, банальною і свіжою, точною і неточною римами.

Прийом «Напиши строфу (вірш)». Педагог дає учням завдання написати строфу (вірш) на якусь тему (наприклад, «Краса і слава України», «Осінь – золота пора», «Моя родина» та інші); з певним ключовим образом (наприклад, можуть бути такі образи: мати, калина, улюблений мультиплікаційний герой тощо); з визначеним настроєм (наприклад, сумний, веселий, мрійливий та інші). Обдарованим дітям даємо складніше завдання: написати вірш із обумовленим стилем, ідеєю, формою, мотивом.

Крім поетичної, учитель-словесник повинен розвивати в учнів виконавчу та літературно-критичну творчість. У кожному класі є діти, які артистично декламують поетичні твори. Їх виконавчу творчість педагог має помітити якомога раніше та допомагати їм у її розвитку: на уроках вивчення ліричних творів слід давати завдання виразно прочитати вірш, напередодні підготувати декламування якоїсь поезії та виконати її замість учителя, брати участь у конкурсах на краще виразне читання ліричних творів тощо.

Літературно-критична творчість полягає у написанні школярами письмових робіт (твори, нариси, есе тощо). Є. Пасічник підкреслив їх важливість: «Вони сприяють поглибленню знань з літератури, вихованню необхідних умінь і навичок аналізувати художні твори в єдності змісту і форми. Письмові роботи служать засобом перевірки як ученя засвоїв ту чи іншу тему. Тому ними часто завершується вивчення окремих розділів шкільної програми. Важливе значення мають письмові роботи у формуванні теоретико-літературних понять, виявленні рівня грамотності учнів, загальних та індивідуальних особливостей сприймання ними художньої літератури з метою наукового коригування цих процесів» [3, с. 340]. Письмові творчі роботи розкривають індивідуальні здібності дітей, їхні можливості.

Часто діти, написавши вірш, есе тощо, соромляться читати їх уголос, тому ефективним є використання прийому листування, який дає змогу дітям висловити те, що вони не наважуються сказати.

Зокрема, можна застосувати *прийом* «*Напиши листа другові (поетові)*». Учитель дає школярам завдання написати лист другові (письменникові). У своєму листі діти можуть викласти роздуми про вірш, поділитися переживаннями, подібними до тих, які поет виразив у творі, довірити аркушу самостійно написану поезію тощо. Підписуватися за бажанням (хто хоче може написати анонімного листа). Потім педагог озвучує епістолярні спроби школярів та закликає до їх обговорення. Найкращі, найцікавіші та найоригінальніші листи вчитель оцінює.

Також слід залучати учнів до перекладацької творчості. Ж. Клименко зазначила, що «[...] художній переклад – це і літературне явище, і творчий процес, результат якого залежить від майстерності перекладача» [2, с. 178-179]. Вчена підкреслює, що особливої майстерності та особливих зусиль потребує переклад саме ліричних творів, оскільки крім знання мови, також слід дбати про збереження рими, ритму, віршового розміру. Тому це важка та копітка робота, яка потребує поетичного таланту. Всі діти вивчають іноземну мову, можна запропонувати їм зробити переклад вірша автора, якого вивчають, або власного, використовуючи *прийом* «*Переклади вірш іншою мовою*». Перш ніж приступити до перекладу учень повинен прочитати, проаналізувати твір, щоб зрозуміти його зміст. Можна запропонувати дітям приклади перекладів майстрів цієї справи.

Прийом «*Переклади вірш іншою мовою*» дає можливість розвинути перекладацькі здібності обдарованої дитини, застосувати на практиці знання рідної та іноземної мов, зрозуміти особливості праці перекладачів і глибше усвідомити сам твір.

Поетичну, виконавчу, літературно-критичну, перекладацьку творчість доцільно розвивати як на уроках літератури, так і під час позакласних заходів: на заняттях гуртка любителів поетичного слова, на зустрічах з письменниками, на літературних вечорах тощо. Для обдарованих учнів, які мають літературно-творчі здібності, організовуються різні конкурси, олімпіади, вечори учнівської творчості, видання альманаху, творчі вогники, виставки робіт та інше.

Отже, одне із завдань учителя-словесника – сприяти розвиткові творчих здібностей учнів. Шкільне вивчення лірики дає багато можливостей для вияву та вдосконалення поетичних, літературно-критичних, виконавчих і перекладацьких здібностей школярів. У цьому йому допоможуть запропоновані нами прийоми навчання: «Підбери рими», «Склади вірш», «Напиши строфу», «Напиши листа поетові», «Переклади вірш іншою мовою».

ЛІТЕРАТУРА

1. Буяльський Б. А. Поезія усного слова: азбука виразного читання. Київ: Радянська школа, 1990. 255 с.
2. Клименко Ж. В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи: дис. ... доктора пед. наук. Київ, 2007. 455 с.
3. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.

Ягнич Мар'яна Євгеніївна,
*аспірантка кафедри української та зарубіжної літератури і
методик їх навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

ВІД КЛАСИКИ ДО КІБЕРПРОСТОРУ: ВЕБКВЕСТ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ В ШКОЛІ

Швидкі темпи розвитку інноваційних технологій та високий попит на медіаспоживання вимагають сучасних підходів та інструментів у багатьох сферах суспільного життя, зокрема в освіті. Сучасна освітня система враховує особистісно орієнтоване навчання, яке ґрунтується на трьох ключових педагогічних поняттях: технологія, метод та прийом. Завданням вчителя стає не лише вибір відповідного алгоритму для розвитку інтелектуальних та творчих здібностей учнів, але й створення навчальної обстановки, яка максимально розкриє потенціал кожного учня. Сучасні технології не лише є джерелом інформації, але й сприяють підвищенню мотивації до навчання та його